

Alain de Benoist je významným francouzským politickým myslitelem a publicistou, který své jméno za více než 40 let své dosavadní kariéry propojil ponejvíce s hnutím tzv. "nové pravice". Následující ukázka rozhovoru je vůbec prvním přímou mediální recepcí v českém prostředí, která se práce Alaina de Benoist týká. Rozhovor vznikl na jaře a v létě loňského roku. Text je ukázkou rozhovoru, který vyjde v Revue Kontexty 3/2009.

Jste zástupcem významné názorové platformy a politického hnutí druhé poloviny dvacátého století. Napsal jste více než čtyřicet knih, které byly přeloženy do mnoha jazyků. Jste autorem více než tři tisíc článků a esejů a korespondentem několika významných periodik a časopisů v celé Evropě, jmenujme kupříkladu *Hebdo*, *Telos*, *Junge Freiheit* nebo *Le Figaro*. Současně jste redaktorem revue *Krisis* a *Éléments*. Stal jste se známým díky vedení think tanku G.R.E.C.E. (Groupement de Recherche et d'Etudes pour la Civilisation Européenne – Společnost pro výzkum a studium evropské civilizace) – skupiny intelektuálů, vědců, žurnalistů a spřízněných kruhů, jež jednou francouzská média označila jako „novou pravici“. Později tento termín začal být používán k označování podobných skupin napříč Evropou. Vy prý tento výraz nemáte příliš v lásce. Jak byste mohl krátce popsat podstatu vašich myšlenek a cílů, jichž chce vaše hnutí dosáhnout?

AdB: *Jsem si vědom toho, že pro českého čtenáře je těžké udělat si správný obrázek o myšlenkovém směru, který média od roku 1979, ač to bylo přibližně deset let po jeho vzniku, označují výrazem „nová pravice“ (Nouvelle Droite, ND). I když byly výstupy ND překládány v hojně míře především do italštiny a němčiny, ale také do španělštiny, angličtiny, holandštiny atd., téměř nic nebylo přeloženo do vašeho jazyka.*

*Dozvědět se něco o ND pro vás tedy znamená spoléhat se na nepřímé nebo sekundární zdroje informací, které ovšem nejsou vždy příliš spolehlivé. To vysvětluje menší chyby vyskytující se ve vaší otázce. Například je pravda, že jsem od roku 1988 redaktorem revue *Krisis* (a také, od roku 1968, redaktorem revue *Nouvelle Exile* – *Nová Škola*), ale nikdy jsem nebyl vydavatelem revue *Éléments*; tam píše pouze úvodníky a velmi často do ní přispívám. Rovněž nejsem „šéfem“ G.R.E.C.E.; nikdy jsem zde nebyl na odpovědné pozici, pouze jsem stál u jeho zrodu.*

To, co bylo nazváno „novou pravicí“, není v žádném případě politická organizace nebo hnutí. Jde o myšlenkovou školu založenou počátkem roku 1968, přičemž její aktivity se soustřeďují výlučně na intelektuální a kulturní problematiku. Mojí specializací jsou dějiny ideologií a filozofie politiky. Během čtyřiceti let vydala ND mnoho revuí a knih, zorganizovala nespočetné množství konferencí, symposií, letních škol apod. Je samozřejmě nelehké shrnout v několika řádcích tak rozsáhlou práci. Řekněme, že ND se vždy snažila nabídnout všeobecný koncept světa, který by se dotýkal všech domén vědění a myšlení, a to bez pouhého přebírání nebo aktualizace idejí zděděných z minulosti. Konstantním vztažným bodem je idea evropské kultury nebo civilizace, která představuje rozměr naší příslušnosti. ND je také centrem kritického uvažování a myšlení. Našimi hlavními nepřáteli jsou liberalismus v rovině politických doktrín, universalismus a individualismus zděděný z doby osvícenství, západní konzumní hodnoty v rovině civilizační, liberální kapitalismus v rovině ekonomické, Spojené státy americké v rovině geopolitické. Ideje, v jejichž jménu tento celek kritizujeme, dnes

dominují v planetárním měřítku a pocházejí jak z „pravice“, tak z „levice“. Jednou z charakteristik ND je tedy na jedné straně považovat za zastaralé dělení na pravici a levici a na straně druhé nekritizovat liberální modernost z pohledu „obnovovacího“, ale spíše z pohledu „postmoderního“ – protože postmodernismus charakterizuje přechodné období, které tvoří historický okamžik, v němž žijeme.

Ačkoliv se vaše hnutí zrodilo z „krajní pravice“, stala se právě ona později terčem vaší kritiky. Jaký je váš současný názor na takzvanou „krajní pravici“ (například na Národní frontu Jean-Marie Le Pena) nebo na ultrakonzervativní katolíky? Jak se díváte na evropské politické strany typu Le Penovy Národní fronty, Vlámského zájmu, nebo norské Strany pokroku?

AdB: *ND se nezrodila z extrémní pravice, ale z rozchodu s extrémní pravicí, jejíž součástí někteří z aktivistů ND v mládí byli. Rozvinuli jsme kritiku křesťanství; nemůžeme uznávat katolický tradicionalismus. Co se týče extrémní pravice obecně, za její věčnou chybu, která odhaluje to, co Heidegger nazval „metafyzikou subjektivity“, považuji její tendenci směřovat příslušnost s pravdou; to znamená, že z kolektivního „my“ dělá hlavní kritérium toho, co se má. Ale mohl bych také citovat její tendenci zaměňovat extremismus a revolučního ducha, její neschopnost porozumět složitosti věcí, její oblibu v předem prohraných bitvách, její nostalgii, její nenávist a posedlost, její schopnost obviňovat spíš člověka než ideologii a představovat si přitom, že problémy se vyřeší tím, že necháme zmizet ty, kteří jsou tu „navíc“, její intelektuální lenost, fetišistický charakter jejích historických referencí, lhostejnost k sociálním problémům, oblibu v násilí, tendence interpretovat současný svět pomocí přežitých konceptuálních prostředků, způsob hovořit ve jménu lidu a současně odsuzovat demokracii, která je přitom jediným režimem, jenž lidu dovoluje podílet se na veřejném životě. Extrémní pravice chce dělat politiku, ale nerozumí tomu, co vlastně politika je, tedy umění možného, a není schopna pochopit, že politice lze porozumět jedině s odkazem na její vlastní hodnoty (a ne na hodnoty estetické, heroické, etické, morální či jiné).*

Národní fronta (Front national, FN) je strana národně-populistická a její nepřátelské postoje vůči přistěhovalcům vysvětlují současně její úspěch i její omezení. Je spojena s osobností jednoho dnes již postaršího muže, Jean-Marie Le Pena, a zdá se, že vkročila do fáze nezvratného zániku. Osobně jsem tuto stranu, jejíž názory jsem neustále kritizoval, nikdy nevolil. Neznám moc dobře vámi zmíněnou norskou stranu. To, že v jejím názvu figuruje slovo „pokrok“, mi ovšem nepřipadá jako příliš dobré znamení. A co se týče strany Vlámský zájem, to je ještě trochu jiná věc. Tato strana je velmi silně zaměřená proti přistěhovalcům, což ji přibližuje francouzské Národní frontě, od níž se ale na druhou stranu na jiných úrovních velmi liší. FN je velice jakobínská, protiregionalistická a protievropská strana, zatímco Vlámský zájem je jedním z dědiců Vlámského hnutí, tedy separatistického hnutí, které usiluje o rozpad Belgie a o nezávislost Flander. Vlámský zájem z tohoto důvodu vždy manifestoval za regionalistická a autonomistická hnutí v Evropě, a to především ve Francii (Bretonci, Baskové, Korsičané atd.), což je náklonnost, kterou FN těmto hnutím vždy upírala. Na rovině zahraniční politiky dnes Vlámský zájem mimo jiné hlásá postoj jasně proamerický a proizraelský, což také není případ Národní fronty.

Byl jste někdy v bývalém Československu nebo v nynější České republice? Otevřeně: co si

myslíte o budoucnosti naší země?

AdB: *V České republice jsem bohužel byl jen jednou. Bylo to v říjnu a listopadu 1999 u příležitosti odpočinkové cesty, což mi především umožnilo odebrat se po návštěvě Prahy také do Brna, Telče a Kroměříže. Pro mne jako Francouze špatně informovaného o české politice bylo samozřejmě těžké udělat si úsudek o aktuální situaci vaší země. Ale řekl bych, že si všeobecně středoevropské země o Evropě vytvářejí mnoho iluzí. Po proluce, kterou představovalo období komunismu, a díky efektu kompenzace, který je naprosto pochopitelný, si často západní systém představovaly jako idylický svět, který je schopen jim přinést komfort, bohatství a bezpečí. To je často přivádělo k tomu, že poté, co byly „satelitními zeměmi“ Sovětského svazu, chtěly se stát satelity USA.*

To také vysvětluje, v době druhé války s Irákem, zaujaté komplimenty, které Donald Rumsfeld adresoval zemím „nové Evropy“, na rozdíl od vzpouzejících se partnerů „Evropy staré“. Na druhé straně vláda komunistů bránila lidem ve východních zemích dlouhou dobu v přístupu k informacím o politických a intelektuálních debatách, které se v západní Evropě odehrávaly v době studené války. Jakmile se sovětský systém zhroutil, museli, abych tak řekl, polykat dvojitá sousta, aby to zpoždění dohnali. Myslím, že v následujících letech by se tyto země měly zaměřit na znovunalezení vlastní schopnosti být autonomními. Především doufám, že pochopí, že liberální kapitalismus má také své mouchy a že není jedinou alternativou komunistického zřízení. V současné době mi veřejné mínění v zemích střední a východní Evropy připadá rozdělené na prozápadní většinu, která zůstává okouzlena tím, co je na vládnoucí ideologii této planety nejhorší, a na menšinu, která jí záslužně odporuje, často však z pozic staromilských, archaizujících (novoruralismus, parodický fašismus, iredentismus, bojůvky o hranice apod.), jež spíše vycházejí z období před komunismem namísto toho, aby vyplývaly z analýzy současného světa založené na pojmech přizpůsobených nové realitě. Připadá mi, že tato alternativa musí být také překonána.

Rozhovor vedl Ondřej Šlechta